

KOREYS TILI TA'LIMI VA DARSЛИKLARI HAQIDA

D. Masharibova ¹*Annotatsiya:*

Ushbu maqolada darsda qo'llaniladigan darslik va qo'shimcha o'quv-uslubiy qo'llanmalargina emas, balki o'qituvchining o'quvchini o'rab turgan tili, uy va qo'ni-qo'shni tili, eshittirish va reklama tilidan ham o'quv materiali sifatida foydalanish mumkin va koreys tili ta'limida darsliklarni o'rni haqida so'z boradi.

Kalit so'zlar: koreys tili, til o'rganish, darslik, texnologiyalar, elektron ta'lim, elektron qo'llanmalar

doi: <https://doi.org/10.2024/89r18p90>

Darhaqiqat, o'qitish va o'qitishning turli shakllari ochiq, masalan, "norasmiy yondashuvlar, masalan, til fanlari bo'yicha darslar, ya'ni rasmiy sinflar yoki o'qitish usullari, individuallashtirilgan sinflar, mustaqil ta'lim, kompyuter yordamida darslar, audio-vizual vositalardan foydalangan holda darslar, Bundan tashqari, til bilim yoki mazmun emas, balki uni ifodalash vositasi bo'lganligi sababli, o'qitish va o'qitish mazmuni ham insonlar va butun jamiyatga tegishli bo'lishi kerak. Demak, darsda qo'llaniladigan darslik va qo'shimcha o'quv-uslubiy qo'llanmalargina emas, balki o'qituvchining o'quvchini o'rab turgan tili, uy va qo'ni-qo'shni tili, eshittirish va reklama tilidan ham o'quv materiali sifatida foydalanish mumkin.

Til o'rgatish va o'quv materiallarining nomi juda keng bo'lgani uchun darsliklar bilan bog'liq bo'lgan nutqda materiallar shakli, foydalanish usullari, rivojlanish rejaları bo'yicha muhokamalar kabi ko'plab o'zgaruvchilarga e'tibor qaratish lozim va uni aniq tashkil etish qiyin. Biroq, o'qituvchining til o'rgatish va o'rganish vaziyatida turgan nuqtasi juda cheklangan va o'ziga xosdir. Amalda koreys tilini o'rgatish usullari. Buning sababi shundaki, o'qituvchi - bu rasmiy va izchil ta'lim tizimiga ega bo'lgan o'rganish, ya'ni sinflar uchun mas'ul shaxs. Shuning uchun o'qituvchi qo'llashi kerak bo'lgan darslik "o'quvchilarga o'z ta'lim maqsadlariga erishishda yordam berish uchun o'quv rejasiga muvofiq oldindan tanlab olingan va ko'rinadigan tarzda taqdim etilgan ta'lim mazmunini nazarda tutadi.

Xususan, uni asosiy darsliklar va qo'shimcha darsliklarga bo'lish mumkin. hol, darslik "til" Bu ta'lim muassasalarida qo'llaniladigan darsliklar (asosiy darsliklar), ish kitoblari, ma'lumotnomalar, lug'atlar, audio-vizual materiallar, dasturlar, topshiriqlar, faoliyatga oid materiallar va boshqalarga (yordamchi yoki yordamchi darsliklar) tegishlidir. Darsliklar sinfda o'qitishda "ta'lim texnikasini qo'llab-quvvatlovchi yoki ularning samaradorligini oshiradigan materiallar" bo'lib, o'quv maqsadlari va o'qitish jarayonlarini aniqlab beradi, o'quv-tarbiya mazmuni va o'quv-o'quv materiallarini taqdim etadi hamda o'qitishni ta'minlaydi. -ta'lim usullari va strategiyalari taqdim etiladi. Bundan tashqari, baholash materiallari va usullari taqdim etiladi. Shuning uchun haqiqiy darslar davomida darslikdagi ushbu mazmunlarni o'qish, baholash va sinfda faol foydalanish kerak, hamda darslikni ishlab chiqishda, bu mazmunlar darslikka kiritilishi kerak. "Buning uchun turli usullarni topishimiz kerak".

¹ Masharibova Durpashsha Donyor qizi, SamDCHTI talabasi

Koreys tili darsliklarining o'zgarishlari va rivojlanishi holati. Koreys tili ta'limi tarixi davomida koreys tili darsliklari doimiy ravishda o'zgardi. Koreys tili ta'lim muassasalarini tashkil etish faol bo'lib, har bir muassasa o'z o'quv qo'llanmalarini ishlab chiqish va birin-ketin o'z o'quv qo'llanmalarini nashr etish ustida ish olib bordi. Bundan tashqari, turli o'quvchilar uchun o'quv materiallarini ishlab chiqish hukumat darajasida amalga oshirilmoqda, bunda asosiy e'tibor so'nggi o'qitish nazariyalarini aks ettiruvchi vazifalarga yo'naltirilgan va funksiyali integratsiyalashgan o'quv materiallarini ishlab chiqishga qaratilmoqda.

Ushbu davrda o'quv materiallarini ishlab chiqishda audiovizual ommaviy axborot vositalaridan tortib onlayn mediagacha bo'lgan turli xil ommaviy axborot vositalaridan faol foydalaniladi. Ularning barchasini sanab o'tish mushkul, chunki o'quv qo'llanmalarining keng miqyosda ishlab chiqilishi tufayli mamlakatimizda ham, chet elda ham turli darsliklar faol ishlab chiqilgan. Muassasalar markaziga asoslangan integral darsliklarni ishlab chiqish hali ham faol davom etayotgan bo'lsa-da, texnologiyaga oid darsliklar, grammatika, lug'at va xitoycha belgilar kabi turli yo'nalishlar uchun darsliklar paydo bo'layotganini ko'rish mumkin. Hukumat va jamiyat darajasidagi sa'y-harakatlar boshlanganini ham ko'rish mumkin, chunki aniq o'quvchilar uchun o'quv materiallari hukumat yoki maxsus poydevor darajasida ishlab chiqilmoqda. Multimedia darsliklari mahalliy IT-texnologiyalarning rivojlanishi tufayli koreys tilidagi onlayn ta'lim uchun ufqni ochib, faol ishlab chiqildi va turli yo'llar bilan rivojlanmoqda, jumladan kiberma'ruzalar va darslar.

Hozirgacha biz koreys tili darsliklarini diaxronik tarzda ko'rib chiqdik. Darslarda qo'llaniladigan darsliklar rasmiy va ma'lum bir o'qitish tizimi bilan o'rganishga asoslanganligi sababli, ular o'qitish va o'qitish tizimiga aloqador emas. Darslikdan foydalanishning hozirgi holatiga nazar tashlamoqchimiz. O'qitish tizimi o'qitish va o'qitish holatlari uchun asos bo'lib, milliy yoki institutsional darajadagi ta'lim siyosatidan tortib, ma'lum vaqtlargacha bo'lgan ta'lim olib boriladigan butun muhitni ifodalaydi. Hozirgi kunda koreys tili ta'limi koreys tilini o'qitishning turli xil o'qitish tizimlarini "o'quv rejasini" turiga ajratadi va hozirgi vaqtda o'quv dasturi keng ma'noda milliy va jamiyat darajasida yoki til o'rgatuvchi jihatlarni tasniflash va rasmiylashtirish uchun juda fundamental daraja ishlatiladi. Darslik yaratish yagona darslikni to'ldirish jarayonini o'qitish va o'qitish tamoyillari va mavjud tadqiqotlarda taklif etilgan rivojlanish tamoyillari, lug'at tarkibi, grammatika, topshiriqlar va boshqalar, o'quv dasturini loyihalash bilan bog'liqligi va fundamental tadqiqotlarning borishini birlashtirish orqali amalga oshiriladi. Ishning umumiy jihati, shuningdek, har bir alohida taklifning qiymati va ahamiyati ochib berilishi mumkin. Bundan tashqari, darslik nazariyasi bo'yicha tadqiqotlar zarur bo'lib, tadqiqotni darslik tipologiyasi, darsliklarni ishlab chiqish nazariyasi va darsliklarni baholash nazariyasiga bo'lish yo'li bilan olib borish mumkin.

Koreys tili ta'limi va ta'lim mazmuni bilan bog'liq: dialog (matn), lug'at, grammatika, vazifa va faoliyat, madaniyat. Suhbat, lug'at, grammatika, vazifalar va faoliyat va madaniyat darslikning markaziy qismlari bo'lib, alohida elementlarning rivojlanish sxemasi qaysi biri markaziy tarkib ekanligiga qarab sezilarli darajada farq qilishi mumkin. Umumiy maqsadli til darsliklarida muloqot, suhbatlar, topshiriqlar va faoliyatga urg'u beriladi, odatda, asosiy e'tibor lug'at va grammatika bo'lib, ularni ishlab chiqarishga tayyorgarlik yoki amaliyot vazifasini bajaradi. Shuning uchun lug'at va grammatika asosan suhbatlar, topshiriqlar va faoliyat bilan bog'liq lug'at va grammatika bilan shug'ullanadi va boshqa yangi lug'at va grammatika qisqacha yoritiladi. Illyustratsiyalar, fotosuratlar va tarjimalar darsliklarda ayniqsa muhimdir, chunki ular o'qitish va o'qitish jarayonini hamda o'qitish va o'qitish mazmunini tushunishga yordam beradi.

Darsliklardagi rasmlar va rasmlar vizual aloqaga erishishi kerak, shuning uchun aniqlik va ma'lumot muhimdir. Shuning uchun ma'no aniq bo'lishi kerak, ba'zan esa keskin kamchiliklar va mubolag'alar kerak bo'ladi. Tarjima ham to'g'ri mazmunni yetkazishda muhim ahamiyatga ega, lekin grammatika yoki ijtimoiy madaniyatda tafovutlar mavjud bo'lsa, ular tegishli tarzda baholanishi va hal qilinishi kerak. Biz ushbu mavzuda kurs ishini yozishimizdan maqsad, Darslikni baholash darslik qiymatini aniqlashni anglatadi va tahlil, tekshirish va tashxisni o'z ichiga oladi. Oldingi bobda biz darslik tahlili ishlanma jarayonida, lekin aslida darslikdan oldin va undan foydalanish jarayonida juda muhim ekanligini ko'rdik.

Darsliklarni baholash foydalanishdan keyin ham zarur. Ushbu baholash natijalariga ko'ra, agar darslik to'g'ridan-to'g'ri sinf uchun ishlab chiqilgan bo'lsa, uni passiv ravishda qo'shimcha materiallarni tayyorlash va qayta ko'rib chiqilgan variantni faol ravishda ishlab chiqish deb hisoblash mumkin. Bundan tashqari, mavjud bo'lgan nashr etilgan darsliklar orasidan tanlash va ulardan foydalanish zarur bo'lgan hollarda, siz nafaqat ulardan foydalanish to'g'risida qaror qabul qilasiz, balki ulardan foydalanishda yuzaga kelishi mumkin bo'lgan ijobiy va salbiy tomonlarini tushunish uchun vaqti-vaqti bilan ularni tekshirishingiz kerak. Baholash amalga oshirildi.

Bundan tashqari, darslikdan foydalanish paytida va undan keyin foydalanish yoki foydalanmaslik, uning ijobiy va salbiy tomonlarini aniqlash uchun baholash amalga oshiriladi. "Baholash impressionistik sharh va chuqur baholashni uyg'unlashtirish orqali amalga oshirilishi kerak va baholash elementlari darslikni tanlagan shaxs tomonidan muhim deb hisoblangan ustuvorliklarga, o'quvchining xususiyatlariga va darslikdan foydalanish holatiga qarab tanlanishi kerak. O'zingizning baholash jadvalingizni tuzish uchun baholash jadvaliga murojaat qilish va o'z mezonlaringizni qo'shish samaralidir.

Koreys tili o'qituvchilari o'quvchilarning malaka darajasi, maqsadlari va o'rganish afzalliklariga qarab o'qitish metodikasini moslashtirishlari muhim. Ushbu metodologiyalarning kombinatsiyasi talabalarning koreys tilini egallashi va o'zlashtirishi uchun dinamik va samarali o'quv muhitini yaratishi mumkin. Koreys tili darslarida axborot texnologiyalari yutuqlaridan foydalanish o'quvchilarning til o'rganishga bo'lgan qiziqishlarini yanada oshiradi va barcha yoshdagi o'quvchilar, ularning dunyo qarashini kengaytiradi. Til o'qitishni individuallashtirish va ko'p bosqichli yondashuvni amalga oshirishning samarali vositasi elektron o'quv qo'llanmalaridan foydalanish hisoblanadi. Elektron ta'lim vositalari talabalarga ko'proq o'z ustida ishlash imkoniyatini beradi. Elektron qo'llanmalar lug'atga ehtiyojni yo'qotib, vaqtni tejaydi. Elektron qo'llanmalar bosma nashrlarga qaraganda ancha interaktivdir, bu minyudan foydalanib qo'llanmaning ma'lumot maydonida harakat qilish imkoniyati tufaylidir. Hozirgi vaqtda zamonaviy multimediya o'quv qo'llanmalarining xilma-xilligi mavjud, til o'qitishga programmalashtirilgan multimedialar orqali talabalar telefon yoki kompyuter ekranida artikulyar harakatlarni kuzatadilar va to'g'ri intonatsiyalarni eshitadilar, takrorlaydilar.

Bunday darsliklar va ilovalarga quyidagilarni misol qilishimiz mumkin: KOREAN-LESSONS KOREAN BY NEMO NAVER EASY KOREAN GRAMMAR KOREAN PICTURE DICTIONARY KOREAN STUDIES AT SOGANG Yuqoridagi ilova hamda darsliklar orqali kores tilini yanada ko'proq o'rganishimiz mumkin

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

- [1]. 세계화재단(2005), *초급한국어말하기, 초급한국어쓰기국제교류재단지원, "Integrated Korean: Beginning 1J ~IntegratedKorean:Advanced*

- [2]. J 하와이대 (2000-2002 2. 엄호빈, 흥경표, 장숙인 (2001), *외국인학습자를위한한국어문법 백봉자*(1999), *외국어로서의한국어문법사전*
- [3]. Xatamova Q., Mirzayeva M.N. "Koreys tili darslarida qo'llaniladigan interfaol usullar" (uslubiy qo'llanma), navoiy, 2006, 40 bet.
- [4]. Xoldorova M., Fayziyeva N., f. Rixsittilayeva. "Chet tilini o'qitishda yordamchi vositalardan foydalanish". Toshkent: nizomiy nomidagi tdpu, 2005
- [5]. Bekmuratova U. B. "Koreys tilini o'qitishda innovatsion texnologiyalardan foydalanish" mavzusida referat. Toshkent - 2012 yil
- [6]. Otaboeva P. Chet tilini o'qitishda zamonaviy innovatsion texnologiyalaridan foydalanish va uning samaradorligi / Молодой ученый. 2017. № 4.2 (138.2). с. 36-37
- [7]. Kim V.N. O'rganilayotgan mamlakat adabiyoti. – T.: 2010.-257-b
- [8]. Tashmuxamedova L. Adabiyot tarixi va nazariyasi. – T.: 2020.-158-b